

HØJESTERETS DOM

afsagt torsdag den 28. maj 2015

Sag 35/2014

(2. afdeling)

HK Danmark som mandatar for A

(advokat Søren Kjær Jensen, beskikket)

mod

Fyens Stiftstidende A/S

(advokat Michael S. Wiisbye)

I tidligere instanser er afsagt dom af Retten i Odense den 12. oktober 2012 og af Østre Landsrets 8. afdeling den 24. september 2013.

I pådømmelsen har deltaget fem dommere: Lene Pagter Kristensen, Michael Rekling, Oliver Talevski, Kurt Rasmussen og Jens Kruse Mikkelsen.

Påstande

Appellanten, HK Danmark som mandatar for A, har gentaget sin påstand.

Indstævnte, Fyens Stiftstidende A/S, har påstået stadfæstelse.

Anbringender

HK Danmark har anført, at Fyens Stiftstidende som arbejdsgiver har en selvstændig forpligtelse til at sikre, at der er forsvarlige adgangsforhold for dennes ansatte på og omkring arbejdspladsen på det tidspunkt af døgnet, hvor arbejdsgiveren har besluttet, at de ansatte skal møde på arbejde, og til at føre et effektivt tilsyn hermed, jf. arbejdsmiljølovens § 16. Fyens Stiftstidende skulle derfor sikre en effektiv glatførebekæmpelse på og fra den parkeringsplads, som tilhørte virksomheden, og hvor A og hans kolleger parkerede og bevægede sig hen til

indgangsstedet ca. kl. 21.15 søndag aften for at arbejde på natholdet. Fyens Stiftstidendes forpligtelser over for sine ansatte er uafhængig af virksomhedens eventuelle aftaler med anlægsgartner ..., som stod for vintervedligeholdelsen. Vurderingen af uforsvarlighed skal ses i lyset af den særlige omsorgsforpligtelse, som en arbejdsgiver har over for sine ansatte, uanset om de almindelige grundejerforpligtelser for glatførebekæmpelse måtte føre til en anden og lempeligere vurdering af uforsvarligheden. Det følger af reglerne i arbejdsmiljøloven med tilhørende bekendtgørelse og vejledning om faste arbejdssteders indretning, at der skal sikres forsvarlige adgangsveje.

Forholdene på ulykkestidspunktet tilsagde klart, at der var behov for glatførebekæmpelse, som da også blev iværksat, men først kl. 21.00, hvilket var for sent til at sikre forsvarlige adgangsforhold for natholdet, som skulle påbegynde arbejdet kl. 21.30. Fyens Stiftstidende har ikke godtgjort, at glatførebekæmpelse ville være nytteløs, uanset om det måtte skyldes glatførets beskaffenhed (herunder om der var islag eller isslag) eller tidspunktet for det glatte føres opståen.

Fyens Stiftstidende har anført, at der allerede var gennemført vintervedligeholdelse tidligere den dag, hvor hændelsen indtraf. Foranlediget af de aktuelle vejrforhold var man atter i færd med at gennemføre vintervedligeholdelse på det tidspunkt, hvor hændelsen indtraf. Derfor havde Fyens Stiftstidende på uheldstidspunktet iværksat de foranstaltninger til vintervedligeholdelse, som man under de konkrete omstændigheder kunne forvente og forlange, uanset om Fyens Stiftstidendes ansvar skal bedømmes efter culpanormen for en arbejdsgiver eller for en grundejer.

Da uheldet skete på et parkeringsareal umiddelbart i forbindelse med, at A havde parkeret sin bil, skal ansvaret imidlertid ikke bedømmes efter normen for en arbejdsgiver, men efter den sædvanlige ansvarsnorm for en ejer eller bruger af fast ejendom (grundejeransvar). Det forhold, at A var på vej på arbejde, da uheldet skete, indebærer ikke i sig selv, at Fyens Stiftstidendes ansvar skal bedømmes som et arbejdsgiveransvar i stedet for et grundejeransvar. Der kan ikke antages at gælde samme pligt til at holde et parkeringsareal fri for sne og is som den pligt, der gælder for renholdelse af f.eks. fortove og udendørs trapper, der kun anvendes af gående.

Det må antages, at uheldet skyldes isslag, der netop er karakteriseret ved, at det opstår pludseligt og ikke kan bekæmpes effektivt ved f.eks. saltning eller grusning. Ordet "isslag" i anmeldelsen til Arbejdsskadestyrelsen må bero på en almindeligt forekommende stavfejl, og Arbejdsskadestyrelsen har i sin afgørelse af 29. maj 2008 lagt til grund, at uheldet skyldes "isslag" på parkeringspladsen. Det er imidlertid ikke afgørende for sagen, om der forelå isslag. Det fremgår af de meteorologiske oplysninger, at seneste nedbør faldt kl. 4.08 den pågældende dag, og Fyens Stiftstidende havde sørget for vintervedligeholdelse i form af snerydning og saltning fra kl. 6.00 og to timer frem. Den nedbør, der var faldet den pågældende dag, var således dels fejlet bort, dels bekæmpet med saltning. Der er derfor ikke noget ansvarsgrundlag i denne sag.

Supplerende sagsfremstilling

Af den anmeldelse af arbejdsulykke, som Fyens Stiftstidende foretog den 30. marts 2007, fremgår bl.a.:

"A er faldet på grund af isslag – slog hovedet og var bevidstløs ca. 25 min."

Af Arbejdsskadestyrelsens afgørelse af 29. maj 2008 fremgår bl.a.:

"Da du steg ud af bilen gled du på grund af isslag på parkeringspladsen."

Af en artikel på Dansk Meteorologisk Instituts hjemmeside dateret 21. januar 2009 fremgår:

"Isslag eller isslag?"

Det er ikke let at høre forskel på ordene 'isslag' og 'isslag', men der er tale om to helt forskellige vejr-situationer. Isslag oplever vi langt oftere end isslag, der kræver nogle helt særlige betingelser i atmosfæren for at kunne opstå.

Isslag dannes, når vand på overfladen bliver kølet af og fryser til is. Vandet ligger altså på overfladen, før det fryser til is. Vandet kan komme mange steder fra. Det kan have været regnvejr lige før temperaturen falder, det kan være hvid nedbør, der er smeltet, og derefter fryser til igen, eller det kan være et sprunget vandløb, der står og pibler vand op på overfladen i koldt vejr.

Det eneste der kræves for at isslag kan dannes er vand på overfladen og overfladetemperaturer, der falder til under nul grader.

Den form for glatføre oplever vi flere gang hver vinter når vi får nedbør af forskellig art og temperaturer omkring frysepunktet.

Isslag derimod er en anden sag. Det forekommer typisk et par gange hver vinter, ofte kun i dele af landet, og kun sjældent i kraftig form. Til gengæld er det rigtig farligt, når det kommer, fordi overfladerne bliver spejlglatte alle steder på meget kort tid.

For at isslag kan dannes, stilles der store krav til atmosfærens sammensætning. Der skal være koldt ved jordoverfladen, og varm luft skal komme ind i de højere luftlag -ind over det kolde bundlag. Med denne lagdeling af luften kan regndråber fra det varme lag falde ned gennem et koldt lag sidst i faldet mod overfladen.

I særlige tilfælde bliver regndråberne kølet af til underafkølede dråber på deres rejse ned gennem det kolde bundlag. I en underafkølet dråbe er vandets temperatur under nul grader, men trods det ikke frosset til is. Når disse dråber rammer jorden eller en anden overflade fryser de omgående til is, og danner et lag helt klart is på overfladen. Da dråberne falder på hele overfladen, bliver der lynhurtigt dannet et helt sammenhængende lag af klar is på hele overfladen, og så bliver det meget glat at færdes på.

Det sker ofte, at varm luft kommer ind over et koldt bundlag om vinteren, men forholdet mellem tykkelsen af det varme lag og det kolde lag er heldigvis sjældent sådan afstemt i forhold til hinanden, at det kan blive til isslag, når nedbøren kommer ned til overfladen. Oftest vil nedbøren enten nå helt ned som regn, fordi den kolde luft bliver fortrængt af den varme ved overfladen.

Skulle det kolde lag luft ved overfladen være tykt nok, at hele den underafkølede dråbe fryser igen, så bliver det til iskorn (kugleformede gennemskinnelige hårde iskugler, der populært sagt er frosne regndråber), hvilket vi kun oplever sjældent. Hvis kun dele af de underafkølede dråber når at fryse til iskorn, før den rammer overfladen, vil resten give isslag på jordoverfladen.”

Højesterets begrundelse og resultat

Sagen angår, om Fyens Stiftstidende A/S på grund af utilstrækkelig glatførebekæmpelse er erstatningsansvarlig over for A i anledning af dennes tilskadekomst ved fald efter at være steget ud af sin bil på parkeringspladsen ved virksomheden ca. kl. 21.15 søndag den 5. marts 2006. A skulle påbegynde sit arbejde som trykker på natholdet kl. 21.30.

Uheldet er sket på et område, som efter det oplyste ikke benyttes under udførelse af arbejde, og Højesteret finder derfor, at uheldsstedet ikke kan anses for et arbejdssted eller en adgang til arbejdspladsen i arbejdsmiljølovgivningens forstand. Bestemmelserne i arbejdsmiljølovgivningen om arbejdets udførelse og arbejdsstedets indretning finder derfor ikke anvendelse ved vurderingen af, om Fyens Stiftstidende har udvist et ansvarspådragende forhold.

Højesteret lægger til grund, at der på uheldsdagen den 5. marts 2006 var stabilt frostvejr og ingen nedbør efter glatførebekæmpelsen om morgenen.

Efter den fremlagte beskrivelse af henholdsvis islag og isslag fra Dansk Meteorologisk Institut er der herefter ikke grundlag for at antage, at der var isslag omkring uheldstidspunktet samme dag kl. 21.15.

Fire dommere – Michael Rekling, Oliver Talevski, Kurt Rasmussen og Jens Kruse Mikkelsen – udtaler:

En arbejdsgiver har efter almindelige erstatningsregler en særlig pligt til at sørge for, at de ansatte kan færdes sikkert på områder, som benyttes under udførelsen af arbejdet. Denne særlige pligt for arbejdsgiveren kan efter vores opfattelse ikke udstrækkes til et parkeringsareal, som ikke anvendes under udførelsen af arbejdet, og som ikke udgør en umiddelbar adgangsvej til virksomheden.

Bedømmelsen af Fyens Stiftstidendes ansvar må derfor ske efter reglerne om grundejeres ansvar for glatførebekæmpelse.

Der er fremlagt arbejdssedler fra anlægsgartner ..., som viser, at der er ryddet sne og saltet i to timer fra kl. 6.00 den 5. marts 2006, og at dette på ny er sket i fire timer fra kl. 21.00 samme dag. Der er enighed om, at de ansatte hos ... ikke var nået til parkeringspladsen, inden uheldet skete ca. kl. 21.15. Der er ikke oplysninger i sagen, som viser, at Fyens Stiftstidende på et tidligere tidspunkt end kl. 21.00 havde anledning til at iværksætte fornyet glatførebekæmpelse, f.eks. på grund af temperaturændringer, ny nedbør eller konstateret glat føre på parkeringspladsen.

Vi finder herefter, at glatførebekæmpelsen om morgenen den 5. marts 2006 og den påbegyndte glatførebekæmpelse om aftenen samme dag var tilstrækkelig til at opfylde forpligtelsen som grundejer til at sikre forsvarlige forhold på parkeringspladsen.

Vi stemmer derfor for at stadfæste landsrettens dom.

Dommer Lene Pagter Kristensen udtaler:

Jeg finder, at Fyens Stiftstidende som arbejdsgiver og ejer af det af sagen omhandlede parkeringsareal, der dagligt benyttes af virksomhedens ansatte, har haft pligt til at være særlig opmærksom på, at der blev truffet tilstrækkelige foranstaltninger til glatførebekæmpelse på arealet forud for de af virksomheden fastsatte tidspunkter for arbejdets påbegyndelse og afslutning, hvor de ansatte især har deres gang på arealet.

Det er ikke bestridt, at de aktuelle vejrforhold på uheldstidspunktet gjorde, at der var behov for glatførebekæmpelse. Foranstaltninger herimod var gået i gang kl. 21, men var ikke nået til parkeringsarealet kl. 21.15, da uheldet fandt sted som følge af, at der var isglat på parkeringsarealet.

Det er ikke nærmere belyst, hvorfor glatførebekæmpelsen ikke var gået i gang på et tidligere tidspunkt henset til, at natholdet skulle møde ind i tidsrummet forud for kl. 21.30 med henblik på at påbegynde arbejdet kl. 21.30.

Jeg lægger herefter til grund, at det kan bebrejdes Fyens Stiftstidende, at glatførebekæmpelsen ikke havde nået at omfatte parkeringsarealet, da ulykken fandt sted, og jeg voterer derfor for at stadfæste byrettens dom.

Der træffes afgørelse efter stemmeflertallet.

Højesteret stadfæster herefter landsrettens dom.

Thi kendes for ret:

Landsrettens dom stadfæstes.

I sagsomkostninger for Højesteret skal statskassen betale 40.000 kr. til Fyens Stiftstidende A/S.

De idømte sagsomkostningsbeløb skal betales inden 14 dage efter denne højesteretsdoms afgørelse og forrentes efter rentelovens § 8 a.